

Karleby stads riktlinjer kring skolfredspaketet

17.8.2015

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Skolfred för alla	3
Fostrande samtal (GrL)	4
Åläggas att utföra sina hemuppgifter (GrL).....	4
Kvarsittning (GrL).....	4
Tillsägelse om att lämna klassrummet eller skolan (GrL, GL).....	5
Avlägsnande från klassrummet, skolans utrymmen eller skolans tillställning (GrL, GL).....	5
Rätt att beslagta föremål eller ämnen (GrL).....	5
Rätt att granska elevens saker (GrL).....	6
Förvägran att delta i undervisningen (GrL, GL)	7
Avstängning för viss tid eller avstängning från studier på basen av ett brott (GrL, GL).....	7
Skriftlig varning, disciplinärt straff (GrL, GL).....	7
Avstängning, disciplinärt straff (GrL, GL)	8
Ersättning för skada (GrL).....	8
Nedsmutsning av skolans utrustning eller utrymmen eller förorsakande av oordning (GrL).....	8
Utbildning för andra än läropliktiga (GrL)	9
Bilagor.....	9

Skolfred för alla

Varje elev och medlem av skolans personal har rätt att verka i en trygg inlärningsmiljö. I utvecklingsplanen för utbildningstjänsterna (2014-2017) definieras de värden som styr verksamheten – med den lärande i centrum och samarbete samt välmående och trygghet, på följande sätt:

”Med den lärande i centrum och samarbete

Utgångspunkten för vår verksamhet är de lärande. De lärande får en bred bildning och nödvändiga grundkunskaper och –färdigheter. Vi förebygger utvecklingen av en god självkännetom och att de lärande växer till ansvarstagande medlemmar i samhället. Vi stödjer de lärande som individer på deras inlärningsstigar och skapar förutsättningar för ett livslångt lärande och utveckling.

Våra tillväxt- och inlärningsmiljöer är ansvarstagande, öppna och förtroendeingivande. Vi värderar mångfald och jämlikhet. Ledarskapets grund finns i samarbete och delat ledarskap.

Välmående och trygghet

Vi förebygger de lärandes och personalens välmående genom att garantera en verksamhetsmiljö som är fysiskt, psykiskt och socialt tryggt. Välmående och trygghet är grundförutsättningar, genom vilka vi får kraft till lärande och undervisande.” (BK övers)

Mellan elev och lärare förs ständigt ett samtal kring god arbetsro och vilka medel man når den på såväl individ- som gruppnivå. Lärarna och skolans vuxna har till sitt förfogande en stor mängd verktyg som redan i planeringsskedet av undervisningen kan utnyttjas för att befrämja arbetsro och fungera förebyggande. Med positiva metoder kan man oftast nå arbetsro och bearbeta saker som stör koncentrationen, men samtidigt har man också rätt att använda andra medel som lagstiftningen möjliggör. Avsikten med dessa riktlinjer för skolfred är att definiera gränser för när olika åtgärder skall användas. Därtill är avsikten att fästa uppmärksamhet vid att verksamheten bör vara lagenlig och inriktad på att nå resultat.

Arbetsgruppen för riktlinjerna, utsedd av Karleby stads styrgrupp för elev- och studerandevård, har bestått av Tiina Oikari, Petra Weckström, Sanna Sarkkinen-Vuorinen, Bernt Klockars och Mika Sarkkinen.

Fostrande samtal (GrL)

En elev som stör undervisningen eller på något annat sätt bryter mot ordningen i skolan, gör sig skyldig till fusk eller behandlar andra elever eller skolans personal respektlöst eller på ett sätt som kränker deras människovärde kan som första åtgärd åläggas att delta i ett fostrande samtal i högst två timmar. Fostrande samtal kan hållas på en gång eller i flera delar under skoldagen eller utanför den. (GrL 35a §).

- Den första metoden för att ta tag i elevens osakliga eller störande beteende.
- Ordnas under en gång eller i flera delar under skoldagen eller utanför den.
- Specificeras den gärning eller försummelse som föranlett åtgärden i samråd med eleven.
- Vid behov utreds i mera omfattande utsträckning orsakerna till uppförandet och dess konsekvenser samt de medel som står till buds för att förbättra elevens uppförande i skolan och hans eller hennes välbefinnande.
- Beslut fattas av lärare eller rektor.
- Den som utför det fostrande samtalet dokumenterar det i Wilma.
- Vårdnadshavarna meddelas.
- Vårdnadshavarna ska ges tillfälle att delta i samtalet eller i en del av det om detta anses behövt.

Åläggas att utföra sina hemuppgifter (GrL)

En elev som försummat sina hemuppgifter kan åläggas att efter skoldagens slut under högst en timme åt gången utföra sina uppgifter under övervakning (GrL 36.4 §).

- Beslut fattas av läraren.
- Dokumenteras i Wilma.
- Meddelas vårdnadshavarna.
- Skolskjuts måste anordnas vid behov.
- Handlar inte om kvarsittning.

Kvarsittning (GrL)

En elev som stör undervisningen eller i övrigt bryter mot ordningen i skolan eller gör sig skyldig till fusk kan ges högst två timmars kvarsittning (GrL 36.1 §). Vid kvarsittning kan eleven få utföra skriftliga eller muntliga uppgifter, övningar och uppgifter som stöder fostran, undervisningen och utvecklingen, står i rätt proportion till elevens gärning eller försummelse och är lämpliga för eleven med hänsyn till elevens ålder och utvecklingsnivå. Eleven kan även åläggas att sitta tyst under kvarsittningen (GrL 36.5 §). Kvarsittning får inte ordnas så att eleven till följd av den blir tvungen att utebli från undervisning i enlighet med läroplanen eller någon annan plan som gäller skolans verksamhet (GrL 36.6 §).

- Beslut fattas av elevens lärare (GrL 18 §) när man först hållit fostrande samtal som inte inverkat positivt.
- Specificeras gärningen eller försummelsen.
- Den som beslutar om kvarsittning dokumenterar den i Wilma.
- Eleven skall höras (tillfället att bli hörd skall dokumenteras, skriftligt eller på annat sätt bevisligen) och annan behövlig utredning utföras.
- Meddelas vårdnadshavarna.
- Kvarsittningen skall övervakas.
- Verkställs så fort som möjligt efter det inträffade.
- Skolskjutsar skall ordnas vid behov.
- Behövlig elevvård skall ordnas.

Tillsägelse om att lämna klassrummet eller skolan (GrL, GL)

En elev/studerande som stör undervisningen kan bli tillsagd att lämna klassrummet eller det rum där undervisningen ges för den tid som återstår av lektionen, eller en skoltillställning (GrL 36.2 §, GL 26.2 §).

- Läraren beslutar om att lämna klassrummet och lärare eller rektor om att lämna skolans tillställning.
- Den som beslutar dokumenterar i Wilma.
- Övervakning skall anordnas inom grundläggande utbildning (GrL 31 a §).
- Nödvändig elev/studerandevård skall ordnas (GrL 31 a §).
- Skall meddelas vårdnadshavarna (GrL 36 a §, GL 26 a §).
- Förutsätter en anledning, kan inte beslutas på förhand.

Avlägsnande från klassrummet, skolans utrymmen eller skolans tillställning (GrL, GL)

Lyder en elev inte en uppmaning att avlägsna sig har rektorn och läraren rätt att avlägsna eleven från klassrummet eller ett annat utrymme där det ges undervisning, eller från en skoltillställning (GrL 36 b §, GL 26 b §). Rektor och läraren har också rätt att avlägsna en elev från skolans område, om eleven inte avlägsnar sig efter att ha fått veta att han eller hon avstängts från undervisningen.

Försöker en elev som skall avlägsnas förhindra detta genom att göra motstånd, har rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att få eleven avlägsnad och som med hänsyn till elevens ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en helhetsbedömning av situationen kan anses vara försvarbara.

- Den som använt maktmedel skall göra en skriftlig utredning som lämnas till utbildningsanordnaren (skoldirektören).
- För den skriftliga utredningen används bifogade blankett.
- Maktmedelsredskap får inte användas.
- Lärare och rektor avlägsnar tillsammans eller enskilt.
- Dokumenteras i Wilma.
- Övervakning skall ordnas inom grundläggande utbildning (GrL 31 a §).
- Behövlig elev-/studerandevård skall anordnas (GrL 31 a §).
- Meddelas vårdnadshavarna.

Rätt att beslagta föremål eller ämnen (GrL)

Rektor och en lärare vid en skola har rätt att tillsammans eller var för sig under arbetsdagen frånta en elev ett förbjudet föremål eller ämne enligt 29 § 2 mom. eller ett sådant föremål eller ämne som eleven stör undervisningen eller inläringen med (GrL 36d §).

- Rektor och lärare har rätt att använda maktmedel om föremålet eller ämnena äventyrar elevens eller andras säkerhet eller om föremålet eller ämnena stör undervisningen eller inläringen.
- Vid användandet av maktmedel tas hänsyn till elevens ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen.
- Maktmedelsredskap får inte användas vid beslagtagandet.
- Meddelas vårdnadshavarna.

- Beslagtaget föremål eller ämne skall märkas med elevens namn, datum för beslagtagandet, beslagtagare.
- Dokumenteras i Wilma.
- Åtgärderna får inte ingripa i elevens personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga studieron och säkerheten. Vid omhändertagande av föremål och ämnen och vid granskning av en elev ska den diskretion som omständigheterna kräver iakttas. Användningen av åtgärderna ska planeras i skolorna och anvisningar ska ges om användningen.

Rätt att granska elevens saker (GrL)

Skolans lärare och rektor har rätt att under arbetsdagen granska de saker som en elev har med sig och de förvaringsutrymmen i skolan som eleven förfogar över och att utföra en ytlig granskning av elevens kläder för att omhänderta ett förbjudet föremål eller ämne som avses i 29 § 2 mom. och med vilket den egna säkerheten eller någon annans säkerhet kan äventyras, om det är uppenbart att eleven innehar sådana föremål eller ämnen och eleven trots begäran vägrar att överlämna dem eller inte på ett tillförlitligt sätt visar att han eller hon inte innehar sådana (GrL 36e §).

- Används då man har anledning att tro att säkerheten äventyras.
- Innan granskningen skall eleven meddelas orsaken till att den utförs.
- Granskningen skall vara av samma kön som eleven.
- En annan vuxen person ur skolans personal skall vara närvarande vid granskningen (en person som eleven väljer).
- Beslagtagande och granskning skall ske på ett så säkert sätt som möjligt (GrL 36f §).
- Åtgärderna får inte ingripa i elevens personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga studieron och säkerheten.
- Vid omhändertagande av föremål och ämnen och vid granskning av en elev ska den diskretion som omständigheterna kräver iakttas.
- En lärare eller rektor som använt sig av maktmedel ska lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till utbildningsanordnaren (skoldirektören) på blankett som finns som bilaga.
- Den som granskar och beslagtar föremål och ämnen dokumenterar i Wilma.
- Vårdnadshavarna underrättas så fort som möjligt.
- Föremål eller ämnen som använts för att orsaka störningar och som omhändertagits av en lärare eller rektor ska överlämnas till eleven efter lektionen eller skoltillställningen (GrL 36g §).
- Om det är sannolikt att det störande beteendet fortsätter efter lektionen ska det föremål eller ämne som använts för att orsaka störningar överlämnas till eleven senast vid arbetsdagens slut.
- Sådana förbjudna föremål och ämnen som avses i 29 § 2 mom. överlämnas till elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Föremålen och ämnena ska dock överlämnas till polisen eller till någon annan i lag föreskriven myndighet, om eleven, dennes vårdnadshavare eller lagliga företrädare inte har laglig rätt att inneha dem.
- Före överlämnandet ska föremålet eller ämnet förvaras omsorgsfullt.
- Överlämnandet ska ske så fort som möjligt efter det att föremålet eller ämnet har omhändertagits.
- Narkotika, skjutvapen, vapendelar, patroner, projektiler, gassprayer och explosiva varor som har omhändertagits ska omedelbart överlämnas till polisen.
- Om vårdnadshavaren inte inom tre månader efter det att han eller hon fått meddelande om omhändertagandet avhämtar föremålet eller ämnet får det bevisligen förstöras.
- Överlämnande och förstörande av föremål och ämnen ska registreras i Wilma.
- Varje skola skall planera och ge riktlinjer för hur man går tillväga i dessa fall.

Förvägrar att delta i undervisningen (GrL, GL)

En elev kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen, om det föreligger en risk för att en annan elev eller en person som arbetar i skolan eller i ett annat undervisningsutrymme blir lidande av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtillhörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av elevens störande uppförande (GrL 36.3 §).

En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller person som arbetar i läroanstalten eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtillhörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppförande (GL 26.3 §).

- Rektor beslutar.
- Dokumenteras i Wilma.
- Övervakning skall ordnas inom grundläggande utbildning.
- Vårdnadshavarna skall meddelas.
- Behövlig elev-/studerandevård skall ordnas.

Avstängning för viss tid eller avstängning från studier på basen av ett brott (GrL, GL)

Om en domstol har dömt en elev till straff, får eleven inte av samma skäl påföras disciplinstraff. En elev kan dock avstängas för viss tid, om det med hänsyn till elevens brott eller omständigheter i samband med det är motiverat (GrL 36.c §).

Om en studerande är föremål för rannsakan med anledning av brott, kan den studerande för den tid som rannsakan pågår avstängas från studierna om detta är motiverat med hänsyn till det brott som han eller hon misstänks ha gjort sig skyldig till eller omständigheter som har samband med detta (GL 26.4 §).

- Beslutet fattas av ett förtroendeorgan (svenska sektionen).
- Till beslutet fogas besvärsmått.
- Det misstänkta brottet skall specificeras.
- Eleven eller den studerande skall erbjudas tillfälle att höras skriftligt eller på annat bevisligt sätt.
- Annan behövlig utredning skall ombesörjas.
- Meddelas vårdnadshavarna ifall den studerande är minderårig.

Skriftlig varning, disciplinärt straff (GrL, GL)

En elev/studerande som stör undervisningen eller i övrigt bryter mot ordningen i skolan eller gör sig skyldig till fusk kan ges högst två timmars kvarsittning eller en skriftlig varning. (GrL 36.1 §, GL 26.1 §).

- Varning ges då eleven/studeranden har flera bestraffningar som inte verkat eller om störningen/beteendet är tillräckligt allvarligt.
- Gärning eller försummelse skall specificeras.
- Elev/studerande skall höras.
- Annan behövlig utredning skall ombesörjas.

- Vårdnadshavarna skall ges tillfälle att höras.
- Rektor gör ett skriftligt beslut med besvärсанvisning på bifogad blankett.

Avstängning, disciplinärt straff (GrL, GL)

Om förseelsen är allvarlig eller om en elev fortsätter att uppföra sig olämpligt på ovan avsett sätt efter att ha fått kvarsittning eller en skriftlig varning, kan eleven avstängas för högst tre månader (GrL 36 §).

Utbildningsanordnaren skall ordna undervisningen så att den elev som har avstängts för en viss tid inte blir efter i de framsteg som hans eller hennes årskurs och undervisningsgrupp gör. För den avstängda eleven utarbetas en individuell plan utifrån läroplanen och undervisningen genomförs och inläringen följs enligt denna plan (GrL 36a.2 §).

Om förseelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt på ovan avsett sätt efter en skriftlig varning kan den studerande avstängas från läroanstalten för en viss tid, högst ett år (GL 26 §).

- Beslutet fattas av ett förtroendeorgan (svenska sektionen). Till beslutet fogas besvärсанvisning.
- Ett läropliktigt barn som avstängs från skolan skall behandlas i socialvårdens förtroendeorgan enligt barnskyddslagen (24.2 §).
- Skolans rektor ger på bifogade blankett en skriftlig redogörelse med specifikation av gärningen eller försummelsen, information om hur eleven/studerande hörts, annan behövlig utredning, information om hörande av vårdnadshavare.
- Åt eleven/studerande skall anordnas elev-/studerandevård.

Ersättning för skada (GrL)

Om elevens skyldighet att ersätta skada hon/han åsamkat regleras i skadeståndslagen (412/1974).

- Dokumenteras i Wilma.
- Vårdnadshavarna informeras om skadan (GrL 35.1 §).

Nedsmutsning av skolans utrustning eller utrymmen eller förorsakande av oordning (GrL)

Om det med säkerhet är känt vem som utfört gärningen och denne kan identifieras, kan en lärare vid eller rektor för skolan av pedagogiska skäl bestämma att eleven ska rengöra eller ordna upp skolans egendom eller utrymmen som eleven avsiktligt eller av oaktsamhet smutsat ned eller skapat oreda i (GrL 35.2 §).

- Lärare eller rektor besluter.
- Dokumenteras i Wilma.
- Utförandet övervakas.
- Uppgiften får inte vara farlig eller tung för eleven med beaktande av elevens ålder och utvecklingsnivå.
- Det får inte ta mer än två timmar att utföra uppgiften.
- Uppgiften får inte utföras under lektionstid.
- Om uppgiften utförs vid sidan av elevens arbetsdag vårdnadshavarna meddelas.
- Utförandet av uppgiften ska beaktas vid beslut om disciplinära åtgärder.

Utbildning för andra än läropliktiga (GrL)

Hur reglerna tillämpas på andra än läropliktiga i grundläggande undervisning anges i Lagen om grundläggande utbildning 46 §. Enligt paragrafen har också andra än läropliktiga rätt till en trygg studiemiljö (GrL 29 §) samt samma skyldigheter som nämns i GrL 35 §, dvs. att delta i undervisningen till vilken hon/han antagits, utföra sina uppgifter omsorgsfullt och bete sig sakligt. Också vad gäller ersättning för skada, nedsmutsning av skolans utrustning eller utrymmen eller förorsakande av oordning samt paragrafer som gäller uppfostrande samtal följs samma reglemente som i den övriga grundundervisningen. De disciplinära straff som nämns i GrL 36 § gäller däremot inte för icke-läropliktiga inom grundläggande utbildning.

Bilagor

Åtgärdstabell

Editerbara blankettbottnar (skilda doc-filer):

Rektors beslutsbotten för skriftlig varning.doc

Skriftlig utredning kring avlägsnande med maktmedel.doc

Skriftlig utredning kring relegering.doc

(Svensk sammanställning och översättning Bernt Klockars)

KARLEBY STAD

Styrgruppen för elev- och studerandevården

ÅTGÄRD	LAG	BESLUTS- FATTARE	HÖRANDE AV ELEVEN	HÖRANDE AV VÅRDNADS- HAVARE	MEDELAN- DE TILL VÅRD- NADSHAVARE	BESLUT	BESVÄRS- RÄTT	BESLUTS- BOTTEN/ BLANKETT	DOKU- MENTATION
Fostrande samtal	GrL	lärare el rektor	ja/nej	ja/nej	ja	nej	nej	nej	Wilma
Åläggas att utföra sina hemuppgifter	GrL	lärare	nej	nej	ja	nej	nej	nej	Wilma
Kvarsittning	GrL	lärare	ja	nej	ja	nej	nej	nej	Wilma
Tillsägelse om att lämna klassrummet	GrL, GL	lärare	nej	nej	ja	nej	nej	nej	Wilma
Tillsägelse om att lämna skolans tillställning	GrL, GL	rektor el lärare	nej	nej	ja	nej	nej	nej	Wilma
Avlägsnande från klassrummet, skolans utrymmen eller skolans tillställning	GrL, GL	rektor el lärare	nej	nej	ja	nej	nej	ja	Wilma
Rätt att beslagta föremål eller ämnen	GrL	lärare el rektor	ja/nej	nej	ja	nej	nej	nej	Wilma
Rätt att granska elevens saker	GrL	lärare el rektor	ja	nej	ja	nej	nej	nej	Wilma
Förvägran att delta i undervisningen	GrL, GL	rektor	nej	nej	ja	nej	nej	nej	Wilma
Avstängning för viss tid eller avstängning från studier på basen av ett brott	GrL, GL	organ	ja	nej	ja	ja	ja	nej	nej
Skriftlig varning, disciplinärt straff	GrL, GL	rektor	ja	ja	nej	ja	ja	ja	nej
Avstängning, disciplinärt straff	GrL, GL	organ	ja	ja	nej	ja	ja	ja	nej
Ersättning för skada	GrL	rektor	ja	ja	ja	nej	nej	nej	Wilma
Nedsmutsning av skolans utrustning eller utrymmen eller förorsakande av oordning	GrL	lärare el rektor	ja	ja	ja	nej	nej	nej	Wilma